

GINJAW KOMITI WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG

(60) NING HPRING WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG MASAT NINGHTOI HTA WUNPAWNG MUNG DAN SHANGLAWT HPUNG GINJAW KOMITI TINGNYANG UP DU DAJU JUM NBAN LA KAW NNA NUMHTET SHATSAM MUNGGA

Hkawp,

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Shang Salang ni, mungchying mungshawa ni, Mungdan kata rau-nga rau-pra rudi amyu sha ni hte Wunpawng Mungdan Shanglawt magam gun ni yawng ngwi pyaw hkam kaja nga mu ga ngu shakram let, KIO Masat Ninghtoi Mungga hte shatsam dat nngai.

Dai ni gaw, Shanglawt ai Amyu hte Mungdan byin tai wa lu hkra amyu sha mungmasa pandung masing gran let rawt malan hpe woi awn ningshawng lu na matu Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung hpe hpaw masat ai shaning (60) ning ladu hkrum ai shani rai nga ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw, Wunpawng Mungdan masha ni a myit hkrum kahkyin gumdin ai, mungshawa yawng hpe lam woi ningshawng ai, mungshawa yawng a akyu ara hpe gun hpai makawp maga ai, mungshawa yawng a gawng malai tai ai, rawt malan hpung re ai hte maren, shaning ladaw (60) ning laman galaw ra ai bungli ninggam hte ninggam hpe ram ging ai madang du hkra lit la gun hpai nga sai re.

Rawt malan hkrunlam shaning ladaw (60) ning hta Wunpawng Mungdan masha ni a asak du baw law law ap nawng kau sai hte, tai hpyen wa a lata e rim hkrum, zingri zingrat hkrum let asak si sum lai wa sai ni hte sutgan arung arai yawng tat sum hten za hkam hkra shakut shaja shang lawm gun hpai lai wa sai mungshawa ni, KIO Hpung Shang Salang ni hte KIO magam gun ni yawng hpe (60) ning hpring KIO Masat Ninghtoi hta hkungga jaw, shakawn shagrau dat nngai. Nanhte mungshawa ni, KIO magam gun ni yawng shanglawt ai mungdan ra marit ai myit masin hte kanning re ai yak hkak jamjau ten hta raitim myit marai n shayawm ai sha, ap nawng shakut shaja gun hpai ai majaw, dai ni Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw mungkan a mungmasa pinra ntsa e sari sadang nga nga hte hkawm sa lu ai sha n-ga, maigan mungdan, wuhpung wuhpawng ni e masat masa galaw da ai hpe mung hkam la lu nga saga ai re.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw dawdan masat shagrin da ai Ninggawn Mungmasa Pandung de du hkra lahkam htawt sit sa wa nga ai hpe mungshawa yawng mu chye nga na hpe kam nngai. Rawt malan hkrunlam ladaw rai nga ai raitim, galaw ra ai magam bungli ni hpe masing jahkrat hkrang shapraw sa wa nga ai re. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw Wunpawng Mungdan Shanglawt Asuya hpe hpaw shabawn da n'htawm Mungdan uphkang masa, tara je yang masa hte mungshawa ni a akyu ara hpe gun hpai makawp maga na magam dap ni hpe jinghkum hpaw masat da nna shanglawt ai mungdan langai hta nga ra ai hkrang hpawn hpe gaw gap shachyaw hpang wa nga sai re.

Ndai zawn, Mungdan asuya langai a hkrang hpaw shabawn gaw gap da lu ai hpe Wunpawng Mungdan masha yawng manu shadan ra ai, arawng la chye ra ai, jawm makawp maga ra ai. Mungmasa yu jut hte mu mada chye ra ai. Gaw gap da ai Mungdan Asuya hkrang hpe grau ngang kang ringchying wa n'htawm, prat madang hte bung pre wa lu hkra shakut shaja na gaw mungshawa dap shawa yawng a lit re ai hpe mung chye na shangun dat ai. Rawt malan ten majan nhpan a lapran re majaw, mungshawa ni yu n-gun n lu, myit n-gut shajang ai hpe chye na ai. Dai re majaw, chye chyang kungkyang ai machyoi masha ni law law shang lawm lit la gun hpai na matu mung saw shaga dat ai.

Dai ni na ten hta Myen Mungdan Asuya gaw Democracy lailen (Gumrawng Gumtsa) de lahkam htawt sit nga ai ngu, tsun garu nga ai re majaw, Wunpawng Mungdan masha ni a kata amysha myit hkrum kahkyin gumdin lam n-gun yawm wa ai, myit ung ang wa ai hpe mu mada ai. Grau nna Wunpawng amysha ni hta myit masa daw hka, n-gun ga garan shangun ai mawn nsam kumla ni grai byin pru wa ai. Shanglawt rawt malan mungmasa magam bungli a nntsa myit makam yawm wa ai, rawt malan myit jasat myit kaw-raw wa ai. Kaga wuhpung wuhpawng ni hpe kam hpa ai kumla ni dan dawng wa ai. Ndai zawn re ai mabyin sat lawat ni gaw, Mungdan gaw gap bungli hpe lagaw gang, dingbai dingna byin shangun nga ai hpe chye na ra ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw, mungshawa daw tsa hte ta gindun let, rawt malan yi ngam lani hte lani rawt jat nga dingyang re ai sat lawat hpe dinglik mu ai majaw, tai hpyen wa hte shi hpang maga tsap lawm ai ni gaw, anhte rawt malan bungli hpe lagaw gang, jahte tam, dingbai dingna galaw shakut nga ma ai. Ndai prat na ganghkau jinghkri ladat hpe sunglang nna n teng n man ai shiga masu gyin shalat, shapoi shabra let mungshawa hpe myit ung ang shangun nga ma ai. Wunpawng amysha ni a lapran sai garan ginhka hkat wa hkra “sumprat dawk, wa hkalwi latup bang” nga ma ai. Wunpawng amysha ni hte rau-nga rau-pra rudi amysha ni a lapran e mung shada mung-ngut nga wa hkra ladat shaw chyinglau nga ma ai. Dai sha n-ga, Wunpawng Mungdan Shanglawt magam bungli hpe tsun jahpyak jahpoi asawng ai

masha dinghkrai ni hpe mung, tai hpyen wa gaw madi shadaw makawp maga ya nga ai hpe mu lu nga ai.

Ndai zawn re ai mabyin sat lawat yawng hpe myu tsaw myit, mung tsaw myit masa hte shingdaw yu nna, shen ginhka la chye ra ai. Dai zawn re ai jahten sharun lam amyu myu hpe anhte shinggan kau nna, tinang amyu sha myit hkrum lam hpe gaw gap shagrenng lu yang chyu sha, tinang amyu rawt jat, n-gun rawng wa na re ngu ai hpe Nu, Wa mungchying sha yawng dum shai ra ai.

Ya ten na mungkan a byin da masa hta hkan nna tinang a mungdan hpe tinang mungshawa ni nan gaw gap sa wa lu na ginjang kaja ahkaw ahkang kaba anhte a man e du nga ai hpe mu chye ra ai. Ndai ahkaw ahkang kaba, ginjang kaja hpe shalai tat sum kau ai lam n byin hkra myit hkrum n-gun gaw ahkyak madung rai nga ai. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung a mungmasa woi jasat lahkam ai kata yawng myit mang hkrum, lata gindun shanglawm na ahkyak dik ai aten ladaw rai nga sai. Dai re ai majaw, “u lu mahka na hpungkun ku” n byin u ga, Shanglawt rawt malan lam yan hta myit maju jung, myit hkrum kahkyin gumdin sa wa ga ngu, shatsam dat nngai.

Hkawp,

KIO Hpung Shang Salang ni hte Shanglawt magam gun ni yawng hpe htet shana dat ai. Mungshawa rawt malan lam yan hpe shagrenng shagrak sa wa lu na matu, woi awn ningshawng tai nga ai KIO gaw ningja rawng let masan sa sa woi awn lu ra ai. Dai re ai majaw, KIO Hpung Shang Salang ni hte magam dap shagu na magam gun myitrum ni yawng kasi kamang kaja hte woi awn sa wa lu na matu, ra rawng gawng kya ai kyang lai jasat ni hpe gram sharai kau ra ai. Mungshawa hte magam dap gaw “hka hte nga” zawn kanawn ra ai, ngu ai matsun lashum ga hpe matut n di hkan sa hkrang shapraw lu ra ai. ‘Mungshawa, KIO, magam gun dap shawa’ ngu ai hkrang hpawn hpe di kru jung shangang da ra ai. Ndai masum gaw masha hkum langai mi zawn, “pu gang, sin machyi” ngu ai ga malai zawn byin tai nga ra ai. “Myit mang hkrum, pandung shabung” lai ladat hpe shangang shakang sa wa ga ngu htet shana dat ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung hpe KIO Hpung Shang masha ni a n-gun hte hpaw shabawn da ai re majaw, KIO Hpung Shang Salang hkum dingdek gaw KIO a magam bungli rawt jat awng dang, ngang grin na matu lit lu shajang nga ai hpe myit dum ra ai. KIO a mungmasa jasat jasa hpe hkap la let, madi shadaw n-gun jaw ra ai. Lata tut shang lawm lit la gun hpai ra ai. Hpung Shang Salang ni gaw mungmasa mabyin sat lawat ni hpe hkan dep mu mada lu ra ai. KIO a magam bungli hpe jahten sharun mayu nna ladat amyu myu hte je-bat nga ai ni hpe machye machyang jaw, lam shading ya ra ai. KIO Hpung Shang Salang ni nan dai zawn re ai je-bat bungli ni hta hkan achya lawm ai lam n byin hkra Hpung a tara hpe ja ja hkan sa shatup nga na ahkyak dik re.

Ya ten na Myen mungdan a masa gaw “ Kai htum e n kap, kai lang e mung n kap” re ai masa byin nga ai hpe mu chye lu ai. Gara maigan mungdan e mung Myen mungdan hpe makam n nga ai. Myen mungdan gaw mungkan ntsa mying hten, masa sum nga ai ten re. Mungkan tara rapdaw kaw nna mung tara jawat na matu hkyen shajin nga ai hpe anhte yawng na chye chyalu re. Ndai zawn re ai Myen mungdan a masa lam yan yawng hkrat sum nga ai ten hta, Myen mungdan asuya galaw nga ai magam bungli shagu hpe rawt malan ai amysha ni kadai mung myit makam n nga ai ten mung rai nga ai. Mungdan hpe uphkang ai asuya hte hpyen dap a lapran shada baw nawng tsun jahpai, mara shagun hkat nga re ai kata e, mungdan gaw lani hte lani grau hten byak wa nga ai hpe mu lu ai.

Raitim, amysha rawt malan hpung ni hpe shagyip shagyeng shamat shamyit ai bungli hta gaw Myen mungdan asuya hte hpyen dap lahkawng yan lagaw shara myit hkrum ai hpe mu lu ai. Ndai zawn re ai Mungdan Asuya hpe dip da hkrum ai amysha ni gara hku myit mada kam hpa mai na rai ta?. Myen mungdan asuya ban hte ban gaw, tinang mungdan ngwi pyaw simsa n’htawm rawt jat galu kaba, sut su nga-mu nga-mai wa hkra galaw na malai, htingbu mungdan kaba ni a lapran lamu ga mungmasa hpe madung tawn hkan achya ginsup nga ai majaw, mungkan hta matsan dik ai mungdan, masha jahpan n law ai amysha ni hpe aten galu dip up shamyit ai mungdan, manghkang law dik ai mungdan re ai hta n-ga, hpyen gumshem ladat hpe shangang shagrenge ai mungdan langai byin tai wa nga sai re.

Ndai zawn re ai mabyin sat lawat hta dip da hkrum ai amysha ni, tinang amysha hpe shalawt dat lu na matu shakut nga ai rawt malan lam yan gaw tengman ai, manu dan namnak rawng ai magam bungli re ai lam mungkan ntsa dan dawng wa nga ai hpe anhte yawng chye na hkap la ra ai. Kaja wa nan mung, lawt lu ai amysha ni byin tai lu ra saga ai re. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung gaw ndai kaba dik ai magam bungli hpe shaning ladaw (60) ning du hkra rawt malan mungmasa lam yan n yit n hprai ai sha, shakut shaja gun hpai let mungdan langai a hkrang hpawn hpe gaw gap shachyaw nga sai re lam, bungjat tsun htet shana dat nngai.

Hkawp,

Mungshawa kanu kawa ni hte shanglawt magam gun ni yawng hte e, ya ten hta Covid-19 kap bra ana zinli gaw Mungkan masha yawng hpe jahkrit shama nga sai re. Mungdan shagu mung ndai ana zinli hpe makawp ninghkap, tsi lajang ai bungli ni hpe madung lit kaba hku nna n-gun dat galaw nga ma ai. Hkrit tsang ra ai ana zinli raitim, Mungkan Hkamja Gawnhkang Hpung (WHO) a hpaji jaw lam masan ai hpe hkan sa ai rai yang, kap bra ai hpe makawp maga shingdang lu nga ai. Ndai kap bra ana zinli hpe makawp ninghkap kau lu na matu, Mungdan asuya ni hta lit nga ai zawn, masha hkum dingdek a

hkum hkang tara hkan sa shatup lam mung grai ahkyak nga ai re. Tinang uphkang gaiwang kata na mungshawa ni KIO Covid-19 Ana Zinli Makawp Ninghkap Komiti kaw nna masat jahkrat dat ai Tara ni hpe mung tup hkrak hkan sa shajang ga.

Masha jahpan n law ai, sut madang grit nem ai amysha ni a matu grai hkrit tsang ra ai re majaw, anhte a wuhpung wuhpawng kata de ndai kap bra ana n kap shang wa hkra yawng jawm sadi sa wa ga. Shinggyim masha a hpyen madung hku masat nna jawm ninghkap makawp maga ga. Tau nau makawp maga lam, machye machyang ningmu jaw ai lamang ni hpe n-gun dat sa wa ga. Makam masham wuhpung wuhpawng ni hku nna tinang a hpung masha ni hpe tsun shadut hpaji jaw ai lamang ni matut ndi galaw shakut na matu mung lajin dat ai.

Ana zinli ladaw galu wa mai ai re majaw, kun dinghku shagu aten galu a matu malu masha hte tsi mawan ni hpe hkyen shachyip da ra na re. Garum ningtum jaw ai wuhpung wuhpawng ni hpe mung ginra shagu hpaw masat da n'htawm, ra ahkyak wa ai shaloi aten dep garum kahtau jaw ya lu hkra masing jahkrat da na matu shadut dat nngai. Seng ang ai hkamja dap rung ni a matsun tara ni hte hpaji jaw ai lam ni yawng hpe hkan sa shatup nga ga.

Ginchyum hku nna htet shana mayu ai gaw, Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung (KIO) gaw, shaning ladaw (60) ning a mahkrum madup ni hta hpaji la nna, shanglawt rawt malan magam yi ngam hpe galaw gun hpai nga ai re. Ndai rawt malan magam bungli hta mungshawa law law a asak du baw hte sutgan arung arai law law hpe arang bang da saga ai. Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Ginjaw Komiti gaw shanglawt rawt malan ningnan gaw gap hpang wa ai ten masat shagrin da ai mungmasa pandung policy hpe n jahten, n shamat ai sha, byin nga ai mungkan masa sat lawat, htingbu mungdan ni a jasat jasa ni hta bungghan nna lam tam ladat shaw lahkam htawt sit sa wa ai re. Dai re ai majaw mungshawa ni, KIO Hpung Shang Salang ni hte Shanglawt magam gun ni yawng KIO a ntsa makam nga nga, hkri dun ngang ngang hte rawt malan bungli hta myit hkrum kahkyin gumdin n-gun hpe shangang shakang gaw gap da ga. Hpan Madu Karai Kasang a hpring tsup ai Shaman Chyeju gaw mungchying mungshawa ni, KIO Hpung Shang Salang ni hte Shanglawt magam gun ni yawng a ntsa e tut nawng hkam la lu u ga ngu, akyu hpyi ya let, (60) ning hpring Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung Masat Ninghtoi Shatsam Mungga hpe hpungdim dat nngai.

Tingnyang Up
Ginjaw Komiti

2020 ning, October Shata (25) ya.

Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung